

Ruiselede - Industriestraat

juli - augustus 2019

J. VAN NUFFEL, F. CRUZ, P. LALOO, S. VANDEVELDE & J. HOORNE

DL&H-Nota

Colofon

Project
Ruisselede-Industriestraat
Nota

Erkend Archeoloog:
De Logi & Hoorne bvba
OE/ERK/Archeoloog/2015/00052
Canadezenlaan 1A
9991 Adegem
BTW BE 0845.028.465 RPR Gent
www.dl-h.be

DL&H Archeologienota
© 2019 – De Logi & Hoorne bvba

Auteurs:
Jana Van Nuffel
Frédéric Cruz
Pieter Laloo
Sander Vandevelde
Johan Hoorne

Niets uit deze publicatie mag vermenigvuldigd worden, opgeslagen in geautomatiseerde gegevensbestanden en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook (digitaal, mechanisch, door fotokopie) zonder toestemming van De Logi & Hoorne bvba

Inhoud

DEEL 1: VERSLAG VAN RESULTATEN	5
Abstract	5
HOOFDSTUK 1: VERKENNEND ARCHEOLOGISCH BOORONDERZOEK	5
1. Beschrijvend gedeelte	5
1.1. Administratieve gegevens	5
1.2. Onderzoeksopdracht	5
1.2.1. Vraagstelling	5
1.2.2. Randvoorwaarden	7
1.3. Onderzoeksstrategie en -methode	7
1.3.1. Motivering	7
2. Assesmentrapport	7
2.1. Resultaten boringen	7
2.2. Interpretatie onderzoeksgebied	8
2.3. Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed	12
2.4. Synthese	12
2.5. Samenvatting	12
HOOFDSTUK 2: BIBLIOGRAFIE EN BIJLAGEN	14
1. Bibliografie	14
2. Bijlagen	14
2.1. Lijst van plannen en kaarten	14
2.2. Fotolijst	14
2.3. Vereenvoudigde boorlijst	14
DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	15
1. Gemotiveerd advies voor het al dan niet moeten nemen van maatregelen	15
1.1. Volledigheid uitgevoerde vooronderzoek	15
1.2. Afwezigheid van een archeologische site	15

DEEL 1: VERSLAG VAN RESULTATEN

Abstract

Op het perceel langs de Industrielaan in Ruisselede plant de initiatiefnemer vernieuwingswerken binnen de KMO-zone waarvoor een omgevingsvergunning vereist is en waarvoor een archeologienota diende opgesteld te worden. De eerste fase hiervan — het bureauonderzoek — kon geen uitsluitsel bieden of er al dan niet een archeologische (artefacten)site binnen het projectgebied aanwezig was. Daarom werd een landschappelijk booronderzoek, en mogelijk een verkennend en waarderend booronderzoek, net als een proefsleuvenonderzoek geadviseerd. Op basis van het landschappelijk booronderzoek werd echter vastgesteld dat het projectgebied volledig bestaat uit alluvium dat bovendien overal is afgedekt door een dik antropogeen ophoging- en nivelleringspakket. In die optiek werd afgezien van de uitvoer van verkennende en waarderende boringen en een proefsleuvenonderzoek gezien dergelijk onderzoek geen potentieel biedt tot enige kenniswinst. Bijgevolg is bijkomend archeologisch onderzoek in het kader van deze ontwikkeling niet nodig.

HOOFDSTUK 1: VERKENNEND ARCHEOLOGISCH BOORONDERZOEK

1. Beschrijvend gedeelte

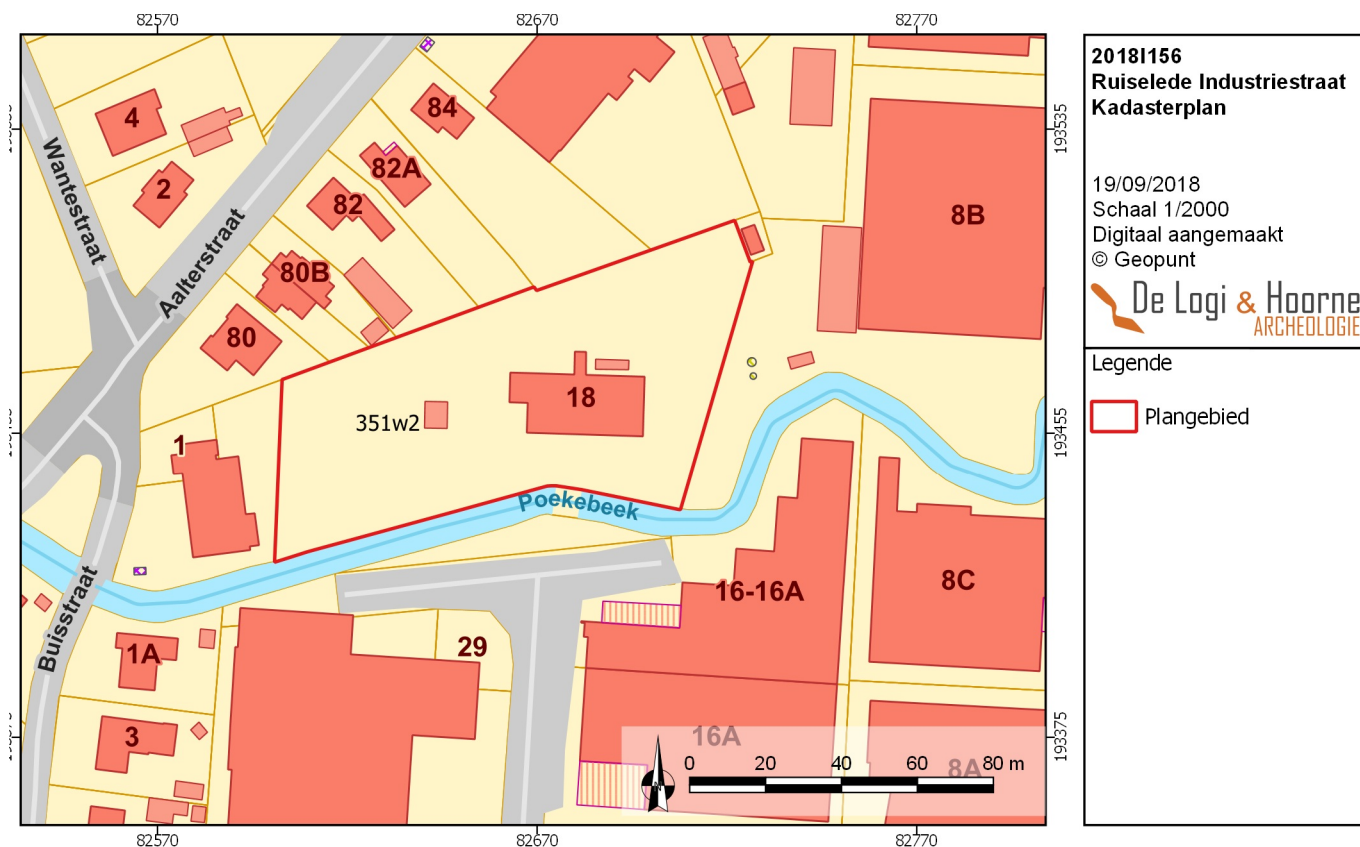
1.1. Administratieve gegevens

Projectcode proefsleuvenonderzoek:	2019G256
Sitecode:	RUI-IND-2019
Nummer van het wettelijk depot:	Niet van toepassing
Erkende archeoloog:	De Logi & Hoorne bvba OE/ERK/Archeoloog/2015/00052
Locatie projectgebied:	Projectgebied langs de Industriestraat 18 in Ruisselede (Oost-Vlaanderen) ter hoogte van het kruispunt Aalterstraat en Buisstraat en de Poekebeek.
Bounding box (Lambert72):	punt 1: min. X: 82600,6; max. Y: 193511,34 punt 2: max. X: 82726,4; min. Y: 193421,16
Kadaster: Oppervlakte projectgebied:	Ruisselede, Afdeling 1, Sectie C: 351w2 6482,31m ²
Termijn uitvoering:	25 juli 2019
Termijn uitvoering rapportage:	26 juli tot 05 augustus 2019
Betrokken actoren en specialisten:	Jana Van Nuffel (erkend archeoloog, redactie) Frédéric Cruz (aardkundige) Pieter Laloo (zaakvoerder erkend archeoloog GATE) Sander Van De Velde (assistent archeoloog) Johan Hoorne (zaakvoerder erkend archeoloog De Logi & Hoorne)
Wetenschappelijke advisering:	Niet van toepassing
Kadasterkaart:	Figuur 1

1.2. Onderzoeksopdracht

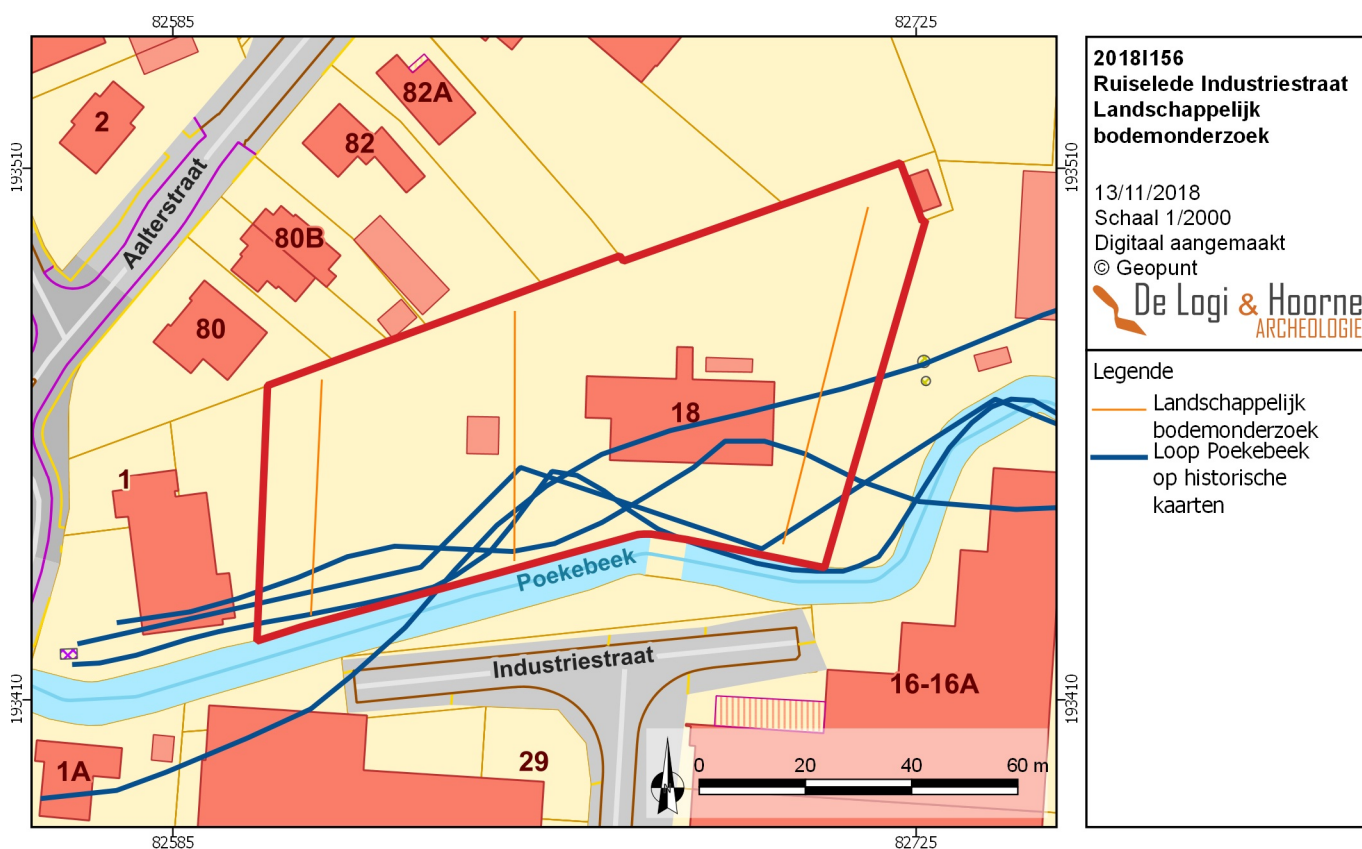
1.2.1. Vraagstelling

Het landschappelijk booronderzoek heeft als doel het archeologisch potentieel van het projectgebied te bepalen. Na het afronden van het bureauonderzoek bleven een aantal onderzoeksvragen open, waarop dit onderzoek een antwoord moet formuleren. Op basis van de resultaten van het landschappelijk booronderzoek moet afgewogen kunnen worden of verdere maatregelen in het kader van het archeologisch vooronderzoek nodig zijn, en welke deze zijn.

Figuur 1: Kadasterplan met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

Figuur 2: Voorgestelde landschappelijke boorraai binnen het projectgebied (© Geopunt)

Uiteindelijk moet dit bijdragen aan de finale afweging of voor een (deel van) het projectgebied al dan niet verdergezet onderzoek in de vorm van een archeologische opgraving noodzakelijk is, en of er mogelijkheden tot behoud *in situ* bestaan, en wat hiervoor de voorwaarden en vereisten zijn. Een dergelijke inschatting kan gebeuren na het beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen:

- Welke types bodemopbouw komen voor op het projectgebied?
 - Zijn er lokale verschillen op te merken in de bodem?
 - Kunnen de lokale verschillen in bodemopbouw verklaard worden?
 - Wat is de algemene bewaringstoestand van de bodems op de bodemkaart?
 - Hoe groot is de antropogene verstoring van de bodems?
 - Welke informatie kan er gewonnen worden over de loop van de Poekebeek?
 - Zijn er op het projectgebied bodems (zoals bijvoorbeeld bewaarde podzols of afgedekte bodems) aanwezig waarin een bewaarde steentijdsite aanwezig kan zijn?
- Waar bevinden deze bodems zich in het landschap (op de toppen, valleien, overgangen of hellingen)?
- Kan op basis van de verzamelde gegevens één of meerdere gebieden worden afgebakend, waarin deze zones aanwezig kunnen zijn?
 - Kan op basis van dit vooronderzoek een strategie bepaald worden voor verder landschappelijk onderzoek?

1.2.2. Randvoorwaarden

Het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem kon pas worden uitgevoerd in uitgesteld traject, na het bekomen van de omgevingsvergunning en na de sloop en verwijdering van aanwezige bebouwing en verharding. Om een goede bewaring van het potentieel archeologische bodemarchief te bekomen, werden enkele voorwaarden opgelegd ter bescherming van het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed. Bij de sloop van de bebouwing mocht de impact van de sloopwerken op de bodem niet groter zijn dan de reeds toegediende schade, veroorzaakt bij de oorspronkelijke aanleg van deze gebouwen. Hetzelfde gold voor de aanwezige verhardingen. Deze dienden omzichtig verwijderd te worden, zonder verdere schade toe te brengen aan het bodemarchief. Wanneer binnen het projectgebied bomen verwijderd werden, moest de bovenkant afgezaagd worden en mag het terrein niet dieper dan 0,4m gefreesd worden.

1.3. Onderzoeksstrategie en -methode

1.3.1. Motivering

Met het oog op de paleolandschapsstudie werden 17 boorpunten voorzien binnen het plangebied, verdeeld in drie N-Z georiënteerde raaïen. Hiervan zijn slechts 9 boringen effectief uitgevoerd geweest. Dit vanwege de specifieke terreinomstandigheden, het plangebied bleek immers integraal opgehoogd/afgedekt met minimaal 20 cm recent (bak)steen- en gewapend betonpuin afkomstig van de op het perceel pas uitgevoerde sloopwerken. Mede hierdoor bereikten slechts 5 van de 9 boorkolommen een afdoende diepte om uitspraken te kunnen doen over de lokale, niet antropogene bodemopbouw.

2. Assesmentrapport

2.1. Resultaten boringen

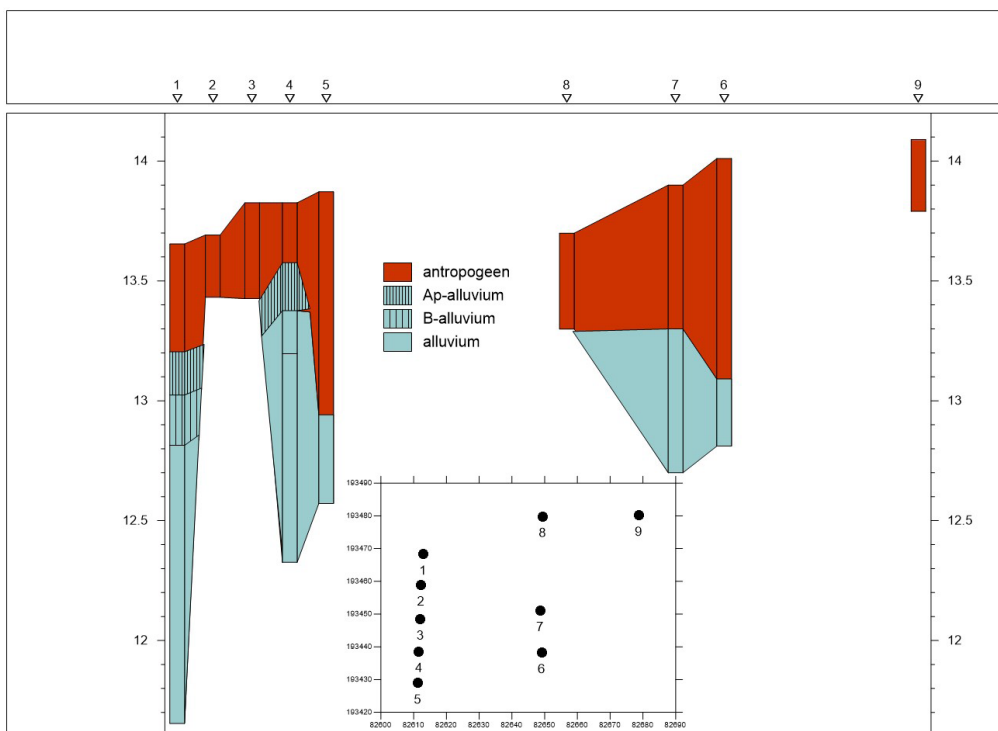
De boringen lieten toe twee grote sedimentaire eenheden te identificeren:

Antropogene bodemniveaus opgedeeld in enerzijds een bruinig zwart onderliggend niveau met een zandlemige textuur, verzadigd met steen en baksteen, en waarvan de granulometrie uiteenloopt tussen grof zand en kiezelsteen. Anderzijds betrof het bovenliggend niveau een groenige stabilisatielaag bestaande uit zand. De tweedeling kwam niet in elke boring voor. In die gevallen troffen we een heterogene stratificatie die we interpreterden als opvullingspakketten van oude of (sub)recente structuren.

Preholoceen alluvium: De tweede sedimentaire eenheid betrof zandige leem met een kleifracie waarin stratificatie voorkwam van meer zandige, kleiige, of gecompacteerd kleilagen. Oxidoreductie processen, ten gevolge van (meermalige) ophoging van het terrein, gaven het sediment hier een grijs-blauwige kleur.

Figuur 3: Boring B1 met antropogene laag tussen 0-45cm, bodemontwikkeling tussen 45-80cm en hieronder alluvium (© GATE)

Figuur 4: Interpretatieve weergave van de boringen, met aanduiding van hun spreiding binnen het projectgebied (© GATE)

De afwezigheid van organische materiaal in het sediment, in combinatie met de hoge mate van stratificatie, wezen op pleniglaciale afzettingen (Weichsel). In haar natuurlijke, onverstoorte vorm toonde het alluvium zich als een kleiige, zwarte A-horizont boven een donkergrijze, blauwige B-horizont.

2.2. Interpretatie onderzoeksgebied

Het substraat van het plangebied is in de diepte opgemaakt uit alluvium dat waarschijnlijk is afgezet in het pleniglaciaal (Fig. 2). Het is overall afgedekt door een dik antropogeen ophogingenivelleringspakket. In 3 van de 5 afdoende diepte boorkolommen is een merkbare afwezigheid van het alluviaal sediment opgetekend. De twee boringen, in de westelijke marge van het plangebied, die de registratie van alluvium wél toelieten, maakten eveneens de reconstructie mogelijk van de oude landschapsinclinatie: Het lager gelegen center van de alluviale vlakte van de Poekebeek bevindt zich ten noorden van het plangebied. De bevinding dat het plangebied zich op een alluviaal terras uit het Weichsel situeert, verklaart de afwezigheid van mogelijke tardiglaciale afzettingen.

Figuur 5: Natuurlijk soppor 000104

Figuur 6: Overzichtsfoto sleuf 0001

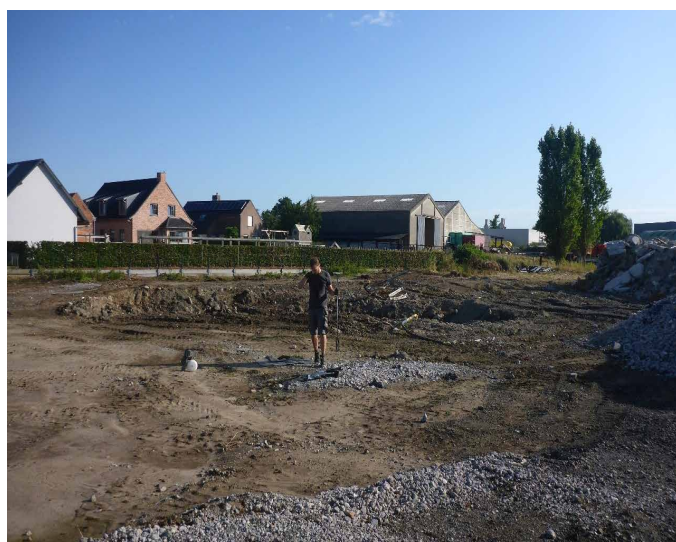
Figuur 7: Overzichtsfoto sleuf 0002

Figuur 8: Overzichtsfoto sleuf 0003

Figuur 9: (Sub)recente kuil in sleuf 0003

Figuur 10: Recent uitbraakspoor in sleuf 0003

Figuur 11: Boring B2 (© GATE)

Figuur 12: Boring B3 (© GATE)

Figuur 13: Boring B4 (© GATE)

Figuur 14: Boring B5 (© GATE)

Figuur 15: Boring B6 (© GATE)

Figuur 16: Boring B7 (© GATE)

Figuur 17: Boring B8 (© GATE)

Figuur 18: Boring B9 (© GATE)

2.3. Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed

Op basis van de landschappelijke boringen kan gesteld worden dat het projectgebied zich op een alluviaal terras uit het Weichsel bevindt. Diepere archeologisch relevante niveaus zijn bijgevolg niet aanwezig. Verder geeft in boring 4 de afwezigheid van de B-horizont erosie aan die de antropogene ophoging voorafging. Beide bevindingen sluiten alleen de hoek van het terrein waarin boring 1 plaats had niet uit voor verder archeologisch vooronderzoek. De oppervlakte met archeologisch potentieel is ons inziens echter te beperkt om advies anders dan vrijgave van het terrein te ondersteunen.

2.4. Synthese

Op basis van het uitgevoerd landschappelijk booronderzoek kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden.

- Welke types bodemopbouw komen voor op het projectgebied?

Er zijn twee types te onderscheiden. Enerzijds het preholoceen alluvium dat wordt gekenmerkt door een zandige leem met enkele kleilagen en anderzijds een antropogeen nivelleringspakket.

- Zijn er lokale verschillen op te merken in de bodem?

Enkel in de twee westelijke boringen werd het alluvium bereikt.

- Kunnen de lokale verschillen in bodemopbouw verklaard worden?

De lokale verschillen verklaren een oude landschapsinclinatie.

- Wat is de algemene bewaringstoestand van de bodems op de bodemkaart?

De aangetroffen bodems komen overeen met de gekarteerde bodems op de bodemkaart.

- Hoe groot is de antropogene verstoring van de bodems?

Het antropogeen ophogings- en nivelleringspakket reikt op sommige plaatsen tot 1,2m diep. Dit betekent dat de meeste geplande bodemingrepen geen impact hebben op de originele bodem. Enkel de fundering op putten heeft een versturende impact op de bodem.

- Welke informatie kan er gewonnen worden over de loop van de Poekebeek?

Het lager gelegen center van de alluviale vlakte van de Poekebeek bevindt zich ten noorden van het projectgebied.

- Zijn er op het projectgebied bodems (zoals bijvoorbeeld bewaarde podzols of afgedekte bodems) aanwezig waarin een bewaarde steentijdsite aanwezig kan zijn?

Niet van toepassing.

- Waar bevinden deze bodems zich in het landschap (op de toppen, valleien, overgangen of hellingen)?

Niet van toepassing.

- Kan op basis van de verzamelde gegevens één of meerdere gebieden worden afgebakend, waarin deze zones aanwezig kunnen zijn?

Niet van toepassing.

- Kan op basis van dit vooronderzoek een strategie bepaald worden voor verder landschappelijk onderzoek?

Niet van toepassing.

2.5. Samenvatting

Op het perceel langs de Industrielaan in Ruislede plant de initiatiefnemer vernieuwingswerken binnen de KMO-zone waarvoor een omgevingsvergunning vereist is en waarvoor een archeologienota diende opgesteld te worden. De eerste fase hiervan — het bureauonderzoek — kon geen uitsluitel bieden of er al dan niet een archeologische (artefacten)site binnen het projectgebied aanwezig was. Gezien de nog aanwezige bebouwing werd er bijgevolg een landschappelijk booronderzoek, eventueel gevolgd door een verkennend of waarderend booronderzoek en een proefsleuvenonderzoek in uitgesteld traject geadviseerd.

Het landschappelijk booronderzoek kon het archeologisch potentieel van het plangebied met de aanleg van 9 boringen, waarvan 5 boringen tot een voldoende diepte, het projectgebied voldoende evalueren. Op basis van de landschappelijke boringen kan gesteld worden dat het projectgebied zich op een alluviaal terras uit het Weichsel bevindt. Diepere archeologisch relevante niveaus zijn bijgevolg niet aanwezig. Dit leidt tot de conclusie dat het plangebied bij een eventueel vervolgonderzoek geen verdere archeologische kenniswinst kan opleveren. Zodoende is het potentieel op kenniswinst bij een archeologisch vervolgonderzoek in de vorm van een proefsleuvenonderzoek of een opgraving zo goed als nihil, waardoor verder terreinonderzoek niet noodzakelijk of nuttig is, gezien de geplande ontwikkelingen geen archeologische site zullen vernietigen.

HOOFDSTUK 2: BIBLIOGRAFIE EN BIJLAGEN

1. Bibliografie

CRUZ F., LALOO P. & VAN DE VELDE S., 2019. *Ruiselede Industriestraat*. Onuitgegeven rapport.

2. Bijlagen

2.1. Lijst van plannen en kaarten

Plannen- en kaartenlijst				
Projectcode 2017F145				
	Type plan	Onderwerp plan	Aanmaakschaal	Aanmaakwijze
1	Kadasterkaart	Kadasterplan	1:1	digitaal
2	Voorgestelde boorraai	Topografische kaart	1:1	digitaal

2.2. Fotolijst

Fotolijst				
Projectcode 2019G256				
Figuur	Type foto	Onderwerp	Vervaardiging	Datum
3	Boring	Boring 01	digitaal	25/07/2019
5	Terrein	Terreinomstandigheden	digitaal	3/05/2019
6	Terrein	Terreinomstandigheden	digitaal	3/05/2019
7	Terrein	Terreinomstandigheden	digitaal	3/05/2019
8	Terrein	Terreinomstandigheden	digitaal	3/05/2019
9	Terrein	Terreinomstandigheden	digitaal	3/05/2019
10	Terrein	Terreinomstandigheden	digitaal	3/05/2019
11	Boring	Boring 02	digitaal	3/05/2019
12	Boring	Boring 03	digitaal	3/05/2019
13	Boring	Boring 04	digitaal	3/05/2019
14	Boring	Boring 05	digitaal	3/05/2019
15	Boring	Boring 06	digitaal	3/05/2019
16	Boring	Boring 07	digitaal	3/05/2019
17	Boring	Boring 08	digitaal	3/05/2019
18	Boring	Boring 09	digitaal	3/05/2019

2.3. Vereenvoudigde boorlijst

ID	type	id/bontnu	engred	engre	engren	engrens	beeld	besnaam	chrlf	uidel	teim	andere
1	BORING	5	1	0	45		WAAR	droog	C	abrupte		gestratificeerd, heterogeen, grind, baksteen
1	BORING	5	2	45	63		WAAR	droog	Ap	abrupte		
1	BORING	5	3	63	84		WAAR	nat	B	duidelijk		
1	BORING	5	4	84	200		#####	nat	C			
2	BORING	6	1	0	25		#####	droog	C			gestratificeerd, heterogeen, grind, baksteen
3	BORING	7	1	0	40		#####	droog	C			gestratificeerd, heterogeen, grind, baksteen
4	BORING	8	1	0	25		WAAR	droog	C	abrupte		gestratificeerd, heterogeen, grind, baksteen
4	BORING	8	2	25	45		WAAR	droog	Ap	abrupte		
4	BORING	8	3	45	63		WAAR	vochtig	C	abrupte		
4	BORING	8	4	63	150		#####	nat	C			
5	BORING	9	1	0	93		WAAR	droog	C	abrupte		gestratificeerd, heterogeen, grind, baksteen
5	BORING	9	2	93	130		#####	nat	C			
6	BORING	10	1	0	92		WAAR	vochtig	C	abrupte		gestratificeerd, heterogeen, grind, baksteen
6	BORING	10	2	92	120		#####	droog	C			
7	BORING	11	1	0	60		WAAR	nat	C	abrupte		gestratificeerd, heterogeen, grind, baksteen
7	BORING	11	2	60	120		#####	nat	C			
8	BORING	12	1	0	40		#####	droog	C			gestratificeerd, heterogeen, grind, baksteen
9	BORING	13	1	0	30		#####	droog	C			